ליעבע, האַס אוּן אַראַנצע

אַן אינטער־עסאַנטער און שפּאַנענדער ראָמאַן

בעאַרבייט פון ל־ק־ד.

(16־טע פאָרזעצונג)

— ברענגסט אונז ברויט? האָט דאָס אינגעל שטיה נעפרעגט, מיר האָבען דעם גאַנצען טאָג ניט געגעסען, ס'הונגערט מיר זעהר, און מאַריאַ וויינט אויף, זיא וויל אויף עסען!

— דיא בלאַסע פרוי איז וויא פון אַ דו נער געטראָפען געבליקען אינבעוועגליך שטעהן.

— מיין קאַרל! איך האָב דאָך אייך איבערגעלאָזען געלד איהר זאָלט זיך וואָס קויפען?

דאָס אינגעל האָט דעם קאָפּ אַראָפּ־געלאָזען:

— דער פאָטער איז פון שענק אַר־בעטען און ער האָט אונז אַזוי לאַנג גע־שלאָגען, ביז מיר האָבען איהם דאָס געלד געמוזט אויסגעגעבען, און ער איז וויעדער אין שענק אויסגעגאַנגען, און מיר האָבען דעם גאַנצען טאָג אויף דיר געוואַרט, אָך עס הונגערט אונז שרעקליך!

— וואָס איז דיר קאַרל, האָט זיא ערשראָקען געפרעגט, וואָרום קוקסטו מיר אַזוי אָן, דיינע אויגען קוקען אַזוי פינס־טער, דוא פלעגסט דאָך אימער מיט פרייד באַגעגענען, און היינט קוקסטו מיר אָן וויא אַ פרעמדער?

— דו ביסט אַזוי לאַנג אַוועק גע־וועזען, אָן מיר האָבען געמוזט הונגערען האָט ער שטילערהייט איהר פאַרגעוואָר־פען.

דיא פרוי איז אויפגעציטערט גע־וואָרען, זיא איז ניט געוואָהנט געווען פון איהר קינד פאַרווירפט צו ווערען, יעצט האָט זיא דאָס צום ערשטען מאָל גע־הערט און עס האָט איהר זעהר געקרענקט וואָס זיא איז צו דעם פאַראַד גענאַנגען.

— גיב אונז צו עסען, מוטער! האָט דאָס קינד געבעטען. דיא קאַפּ אַראָפּ־געלאָ־זען.

דיא פרוי איז וויעדער אויפגעציטערט ציטער געוואָרען זי האָט אָנגעפאַנגען צו זוכן אין דיא קעשענעס, אבער אומזיסט, זיא האָט גאָר ניט געפונען קיין פּענינג, ראַטהלאָז איז זיא געשטאַנען אין מיטען שטוב און האָט אויף זיך דעם טויט גע־בעטן.

— מיין גאָט, מיין גאָט! וואָס קען דער סוף פון דעם זיין, ווען ער ליעגט טאָג און נאַכט אין שענק, דעם לעצטען פּענינג פערטרינקט ער און מיינע קינדער דאַרפען הונגערען, קאַרל! האָט זי וויינ־ענדיג פרוצלונג אויסגערופען איהרע הענד צו איהם אויסשטרעקענד, ווען איהר וועלט ניט געווען, דוא און מאַריאַ", דאַן — זיא האָט ניט געענדיגט און האָט זיך אָפּגעקעהרט אַן אַ זייט, זיא האָט דאָס קינד ניט געוואָלט זאָגען דאָס דער לעבען איז איהר צו לאַסט, און נאָר איהר ליעבע צו דיא קינדער, האַלט איהר נאָך אויף דער וועלט.

— מיין גאָט וואָרום בין איך גע־גאַנגען? האָט דיא שטיל אַליין צו זיך בערעדט, ווען איך וואָלט געבליבען, וואָלט ער דאָס געלד ניט געהונגערט.

— אבער איך האָב ניט געקענט בליי בען, איך האָב איהם געמוזט זעהען און לעזען אויף זיין געזיכט מיין פראַנע: צו ער וועט זיך נאָך אַן מיר דערמאָהנען, צו ער האָט מיר נאָך איבערהויפּט ניט פער־געסען, און צו זיין הארץ וועט נאָך אַזוי פיעל גוטעס האָבען און פיר מיר מיט מיי נע אַרמע קינדער צו וואַרען?

— נאָר וואָס קומט אַרויס, ער האָט מיר שוין לאַנג פערגעסען איך האָב ניט מיטער פון איהם צו ערוואַרטען ער גע־דיינקט מיט מעהר וואָס איך האָב אמאָל פון דיינטוועגען געליטען.

דיא אונגלוקליכע פרוי זיא האָט אין איהר פערצווייפלונג ניט געזעהען וויא איהר קינד הערט ערעדט וואָרט וואָס זיא האָט צו זיך אַליין גערעדט.

— מוטער האָט קאַדל פינסטער גע־זאָגט דער פאָטער איז לומעדניג פון גאָס זעהר מיין געווען ער האָט אונז זעהר פיעל זאָגען דערצעהלט וועלכע מיר האָבען גאָר ניט געוואָלט גלויבען ער האָט אונז גע־זאָגט, דאָס ער מוז טרינקען, אום צו פערגעסען דיא שאַנדע וואָס דוא האָסט אויף איהם געבראַכט.

מיט אַ פערצווייפעלטען געשריי איז דיא בלייכע פרוי צוריק אָפּגעשפּרונגען און באַלד זיך צוריק צוזאַמענגענומען דיא שטאַרק אָנגעלומעדניג איהם פאַרן אַרעם האָט זיא האַסטיג אויסגעשטויסען.

— וואָס האָט דיין פאָטער געזאָגט? דערצעהל מיר אַלעס אַז פון אַלעם וויי סען קאַרל, ביי נאַכט, ווען דוא וועסט מיר ניט זאָגען גאָה אויף פון זיינען אַ, עס דרעהט מיר דיא קאָפּ, איך ציטער איך זאָל ניט משוגע ווערען.

דערשראָקען איז דאָס קינד צוריק געשפּרונגען, אַזוי ווי שרעקליך האָט ער זיין מיטער נאָך קיין מאָל ניט געזעהען.

— דער פאָטער איז בעטרונקען גע־ווען און ער האָט אַליין ניט געוואוסט וואָס ער רעדט, ער האָט אונז געזאָגט מיר זאָ־לען דיר ניט ליעב האָבען, וויל דוא ביסט שלעכט און דורך דיר איז אונז שלעכט, און צוליעב דיר זיינען מיר אַרעם גע־ווארען, אַלע מענשען ווייכען פון אונז און מיידען אויס אינזער געשעפט, וויל נאָר שאַנדע האָסטו אונז געבראַכט און מיר ברויבען זיך צו שעהמען וואָס דו ביסט אונזער מוטער!

א שרעקליכער געשריי האָט אָפּגע־הילכט איבען צימער, וויא פון אַ שלאָק גע־טראָפען איז דיא אונגליקליכע צו דער דער ערד געפאַלען און איהר הויבענדיג דוא הענד צום הימעל האָט זיא דורך טרעהרען געזאָגט:

— דוא אַליין, איין גאָט אין הימעל דאָך מוז איך הערען וויא מיין קינד רעדט פון מיין שאַנדע, מיין אייגענער זוהן ווייסט מיר מיין הארץ און וועקט מיר אויף דיא אַלטע וואונדען, און ווער האָט דעם קינד דערצו געבראַכט ווען ניט ער, זיין פאָטער! און האַסטיג האָט זיא זיך צו דעם קינד ווייעדער געוועגדעט און אַט העמלאָן האָט זיא אַרויס גערעדט:

דאָס קינד איז ערשראָקען צוריק גע־שפּרונגען.

וואָרום רעדסט דוא ניט? האָט זיא ווילד אויסגעשריען — „איך וויל אַלעס הערען אַלעס וויסען!"

שרעקענדיג זיך האָט ער דעם קאָפּ אַראָפּגעלאָזען אין קוים וואָס מען האָט גע־הערט האָט ער געשטאַמעלט:

דער פאָטער האָט געזאָגט, דאָס מיר טרינקען, אום אונזער אונגליק צו פאַרגעסען! וואָו ער שטעהט און וואָו ער בעהט וויינט מען מיט דוא פינגער אויף איהם, מען דערצעהלט עפענטליך אין אַלע גאַסען, דאָס מען האָט דיר אמאָל דורך דער שטאַרט מיט בייטשען דורכגעיאָגט!

א געשריי האָט איבערן צימער געק־לונגען און ווי פון א בלייען געטראָפען איז דיא אונגליקליכע צו דער ערד געפאַ־לען — דער שלאָג האָט איהר צו טיעף אין הארצען געטראָפען.

א אונהיימליכע שטילקייט האָט גע־הערשט אין קליינעם צימער מיט ווייט אויפגעריסענע אויגען האָט דאָס קינד גע־קוקט אויף זיין מוטער, וועלכע איז וויא א טויטע פאַר איהם געלעגען, יעצט ערשט האָט ער אנגעהויבען צו פערשטעהן וויא ער האָט זיין מוטער געטהאָן פיט זיין ריידען.

מיט זיין קינדערשען פערשטאַנד האָט ער ניט בעגריפען דעם פאַטערס וועד טער און ניט וויסענדיג וויא שווער ער וועט דער מוטער טרעפען, האָט ער איהר אַלעס דערצעהלט, און יעצט איז דיא מו־טער פאַר איהם וויא א טויטע געלעגען, דיא האָט זיך ניט גערירט מיט קיין גליעד, קאַלט, דיא הענד צוזאַמענגעדריקט פון שמערץ, דאָס געזיכט געל — דער גאַנ־צער איינזעהען איז געווען שרעקליך.

דאָס האָט האָט איהם פאַרקלעמט, און וויינענדיג האָט זיך דער יונגער אויף דער מוטער געוואָרפען, פון זיין קול איז דיא קליינע אויף נעקומען צוליעפען פון דעם צווייטען צימער, און דערזעהענדיג די מוטער ליעגענדיג איז זיא ערשראָקען צוריקגעשפּרונגען אבער באַלד האָט דאָס קליינע קינד נאָכגעטאָהן איהר עלטערן ברודער, ווען האָט אויפ'ן קול אויסגעבראָ כען אין א געוויין.

— „מוטער!" האָט דיא קליינע גע־קלאָגט, גיב אונז וואָס צו עסען מיך הונ־גערן גאַנצע טאָג!

דיא מוטער האָט אבער דעם יאָמער געשריי פון איהרע קינדער ניט געהערט, אַן אהנטאַמבט איז איהר בעפאַלען און האָט איהר געהאַלטען געשיצט זי זאָל ניט הערען דעם הונגער יאָמער פון איהר קליין קינד.

— מוטער מיין ליעבע גוטע מוטער האָט דער אינגעל געפאַלאָגט, קוק מיר דאָך אַן איך בין דיר דאָך אַזוי גוט איך וועל דיר מעהר ניט קרייגען מיט דעם פאַ־טערס רייד איך וועל דיר ווייטער נאָך בעסער זיין איך וועל דיר נאָך מעהר ליעב האָבען.

אבער אומזיסט איז געווען זיין בע־טען זיא האָט איהם ניט געהערט זיין קלאָ־גען און וויינען האָבען דיא מוטער ניט געקענט אויפוועקען.

פּלוצלונג אין מיטען דאָס וויינען און קלאָגען פון דיא ביידע קינדער האָט דאָס הויז־גלעקיין געפאַלען.

ציטערענדיג איז קאַרל אויפגעשפּרונגען און איז אין א ווינקעל אַנטלאָפען.

— קום מאַריאַ קום האָט ער צי־טערענדיג געזאָגט דאָס איז דער פאָטער! ער איז געוויס וויעדער בעטרונקען און וויל וויעדער בעטרונקען און ווען מיר האָבען קיין געלד ניט וועט ער אונז שלאָגען. אבער זעה נאָר שוין וויעדער הער גע־קלינגען? אַלוה דאָס קען דאָך דער פאָטער ניט זיין איך מוז דיא טהיר עפענען און זע הען ווער דאָרט איז.

ווען דיא טהיר האָט זיך געעפענט איז ער אָפּגעשפּרונגען פאַר איהם איז א פרעמדער הערר געשטאַנען און האָט איהם מיט זיינע גרייסע דורכדרינגענדע אויגען אנגעקוקט.

— איך האָב געוואָלט טאַבאַק קויפ־פען האָט דער פרעמדער געזאָגט און זע הענדיג דאָס עלענד און דאָס אַרעמקייט פון הויז איז ער ניט וויילענדיג בלייבן גע־וואָרען און איז אויפ'ן שוועל געבליבען שטעהן.

— רוף דעם פאָטער אַרער דער מוטער אום זיי זאָלען מיר דעם טאַבאַק צייגען.

דאָס יונגעל איז אבער געבליבען שטעהן און האָט זיך מיט קיין געליעך גע־ריהרט ער האָט איהם נאָר מיט אַפּענע אויגען אנגעקוקט.

— וואָרום רופסט דוא ניט דיינע עלטערן? האָט דער פרעמדער אונגעדולד דיג געפרעגט.

— מיין מוטער ליעגט דאָרט אין הינטערשטען צימער אויף דער ערד איך גלויב זיא איז טויט! האָט דאָס קינד דורך טרעהרען קוים אויסגעשטויסען.

דער פרעמדער האָט אויפגעציטערט.

— וואָס זאָגסטו? דיין מוטער איז טויט? דאָס איז א טייפעלשע געשיכטע גראַדע יעצט זען איך האָב אַזוי פיעל אויף איהר גערעכענט. ניין עס קען ניט זיין! עס דאַרף ניט זיין!

— פון וואָס איז דיין מוטער געש טאָרבען?? האָט ער וויייטער געפרעגט און וואָס האָט דער דאָקטאָר געזאָגט?

— מיר האָבען קיין דאָקטאָר מיר האָבען קיין געלד איהם צו בעצאָהלען האָט קאַרל שרעקענדיג געענטפערט און איך וויים ניט פון וואָס דיא מאַמאַ איז געש־טאָרבען זיא איז מיט איין מאָל צו דער ערד וויא טויידט געפאַלען און זיא ריהרט זיך ניט מעהר זיא הערט אַז'ן ניט מעהר.

— צייג מיר דיין מוטער איך וויל זיא זעהען.

(פאָרזעצונג פאָלקט)

דעם לעזער ווינקעל

ווערטהער הער רעדאַקטאָר!

אין מיין אַרטיקעל פון דעם 12־טען נאָוועמבער אין מאָראַנטער „אידישען זשור־נאַל", האָב איך די פאָלקס פערבאַנד און די פעדעראַציאָן פראַגע בעהאַנדעלט און אַלעמיין און אבייעקטיוו אַזוי ווייט ווי עס איז מיר נאָר מעגליך געווען איינפאַך דערפאַר, ווייל איך האָב ניט געוואָלט מאַכען פון א פאָלקס פראָבלעמע א פער־זענליכע פראַגע. אויסערדעם ווייסען מיר דאָך פון פּראַקטיק, אַז ווען אַ פראַ־גע געהט אריין אין פערזענליכקייט, קאָן זי קיין מאָל זאַכליך און צופריעדענשטע־לענד ניט בעטאַכט ווערען. ווייל אבער דער שיקזאַל נאַנץ אַנדערש, און יא אַדער ניט ווילענדיג, מיין איך יעצט אריינפיה־רען מיין פערזאָן אין דער פרעסע, אבער וואָס קאָן איך העלפען? די לעזער פון מאָראַנטער „אידישע זשורנאַל" וועלען שוין מוזען אויסהערען מיין צד אויך:

און איך מוז גלייך בעמערקען אַז אַזוי צו פערדרעהען פאַקטען און נאָך די זעלבע צו מעטיטלען מיט דעם קליינענדען נאָמען „לכן האמת", איז וואָרהאַפטיג עט־וואָס מעהר ווי איך האָב זיך געקענט פאַר־שטעלען. ישון נאָר די ערשטע בעשלוסי־נונג צייגט קלאָהר און דייטליך, אַז דער פרריינד מ. פישביין זוכט פאַר קיין פאַל ניט דעם אמת. אַלע ווייסען דאָך דעם פאַקט אַז די ציוניסטישע פעדעראַציאָן האָט איהר צישריפט וועגען פערדופען א פאָלקס קאָנפערענץ, ניט צוגעשיקט צום פאָלקס פערבאַנד אין מאָנטרעאַל און אויך ניט צום לאָנדאָנער פאָלקס פערבאַנד. דער צישריפט איז בערענאַנדערגעשיקט גע־וואָרען צו די איינצעלנע אָרגאַניזאַציאָנען, שוהלען, און פאַסייעטס אבער'ן לאַנד. ווען איך האָב אַלזאָ, ווי פישביין אַליין שרייבט, פערדופען א מיטינג פון דעם לאַנ־דאָנער פאַל סקפּרבאַנד אום צו פערהאַנד־לען דעם "היסטאָרישען צושריפט", האָב איך דעם צושריפט צעמוזט באַרגען פון דעם "אידישען נאַציאָנאַלען פעראיין" און ווען איינער פון די דעלעגאַטען האָט דעם צושריפט ניט ערלייבט צו פערהאַנד־לען אָנגעבענדיג זיינע גרינדע אַז ער איז ניט געשיקט צום פאָלקס פערבאַנד, האָב איך דאָך אַלס טשערמאַן איינגעזעהן, אַז ער האָט פאָלקאָם רעכט, און געהאַנדעלט ווי עס פאָדערט זיך פון איין אונפאַרטיי־אישען טשערמאַן, כאָטש עס איז געווען דאַגעגען מיין אייגענעם ווילען, ווייל קיי־נער פון די דעלעגאַטען די ציוניסטען אריינגערעכענט, האָבען פון מיר ניט גע־פאָדערט איך זאָל פערדופען א מיטינג, אום צו פערהאַנדלען דעם צושריפט, און ווען איך האָב עס דאָך געטהאָן איז עס ווען איך האָב א בעוויין, אַז איך האָב געוווּסט אַז זאָל ניט קומען צו קיין שפּאַלטונג, וועלכעס איך האָ באין פאַראַיס געזעהן און ערוואַרטעט.

וואָס עס איז יאָ א פאַקט, און וואָס איך קאָן בעווייזען דורך אונזערע מינוטס איז: דאָס אַזוי שנעל איז דער צישריפט איז פערוואָרפען געוואָרען, האָט מר. פ. פישביין גלייך דערלאַנגט זיין רעזיגנא־ציאָן אלס סעקרעטער פון פאָלקס פער־באַנד און אויף א פראַגע פון טשערמאַן, וואָרום ער רעזיגנירט, האָט ער געענט־פערט, דערפאַר, ווייל ער וועט אַרבייטען געגען פאָלקס פערבאַנד און פון דאַן אָן פאַנגט זיך אָן די צישטערונגס אַרבייט פון די ציוניסטישע דעלעגאַטען.

די צוויייטע טענה איז, אַז איך האָב קיין מוטה געהאַט אריינצוטרעטען געגען מיין "קליזיעל" ביי א צווייטען מיטינג, ווען עס איז פערהאַנדעלט געוואָרען וויי־גען מאַכען א פשרה, וועלכע איך אַליין און דער טשערמאַן פון "אוהבי ציון פער־איין" האָבען אויסגעאַרבייט, נעמליך: צו שיקען די זעלבע צאָהל דעלעגאַטען צו ביידע קאָנווענשאָנס, אויב אויפגעלעגט וועל־לען שטאַטפינדען. די טענה איז דאָך ווירקליך לעכטעליך, ערשטענס דערפאַר וויאַרען צו די איינצעלנע אָרגאַניזאַציאָנען, שוהלען, און סאַסייעטס אבער'ן לאַנד. ווען איך האָב בין געיגען אַליין שרייבט, פערדופען א מיטינג פון דעם לאַנ־דאָנער פאַל סקפּרבאַנד אום צו פערהאַנד־לען דעם "היסטאָרישען צושריפט", האָב איך דעם צושריפט געמוזט באַרגען פון דעם "אידישען נאַציאָנאַלען פעראיין" און ווען איינער פון די דעלעגאַטען האָט דעם צושריפט ניט ערלייבט צו פערהאַנד־לען אָנגעבענדיג זיינע גרינדע אַז ער איז ניט קריינקען מיט דעם פאַ־טערס רייד איך וועל דיר ווייטער נאָך בעסער זיין איך וועל דיר נאָך מעהר ליעב האָבען.

אבער אומזיסט איז געווען זיין בע־טען זיא האָט איהם ניט געהערט זיין קלאָ־גען און וויינען האָבען דיא מוטער ניט געקענט אויפוועקען.

פּלוצלונג אין מיטען דאָס וויינען און קלאָגען פון דיא ביידע קינדער האָט דאָס הויז־גלעקיין געפאַלען.

ציטערענדיג איז קאַרל אויפגעשפּרונגען און איז אין א ווינקעל אַנטלאָפען.

— קום מאַריאַ קום האָט ער צי־טערענדיג געזאָגט דאָס איז דער פאָטער! ער איז געוויס וויעדער בעטרונקען און וויל וויעדער בעטרונקען און ווען מיר האָבען קיין געלד ניט וועט ער אונז שלאָגען. אבער זעה נאָר שוין וויעדער הער גע־קלינגען? אַלוה דאָס קען דאָך דער פאָטער ניט זיין איך מוז דיא טהיר עפענען און זע הען ווער דאָרט איז.

ווען דיא טהיר האָט זיך געעפענט איז ער אָפּגעשפּרונגען פאַר איהם איז א פרעמדער הערר געשטאַנען און האָט איהם מיט זיינע גרייסע דורכדרינגענדע אויגען אנגעקוקט.

— איך האָב געוואָלט טאַבאַק קויפ־פען האָט דער פרעמדער געזאָגט און זע הענדיג דאָס עלענד און דאָס אַרעמקייט פון הויז איז ער ניט וויילענדיג בלייבן גע־וואָרען און איז אויפ'ן שוועל געבליבען שטעהן.

— רוף דעם פאָטער אַרער דער מוטער אום זיי זאָלען מיר דעם טאַבאַק צייגען.

דאָס יונגעל איז אבער געבליבען שטעהן און האָט זיך מיט קיין געליעך גע־ריהרט ער האָט איהם נאָר מיט אַפּענע אויגען אנגעקוקט.

— וואָרום רופסט דוא ניט דיינע עלטערן? האָט דער פרעמדער אונגעדולד דיג געפרעגט.

— מיין מוטער ליעגט דאָרט אין הינטערשטען צימער אויף דער ערד איך גלויב זיא איז טויט! האָט דאָס קינד דורך טרעהרען קוים אויסגעשטויסען.

דער פרעמדער האָט אויפגעציטערט.

— וואָס זאָגסטו? דיין מוטער איז טויט? דאָס איז א טייפעלשע געשיכטע גראַדע יעצט זען איך האָב אַזוי פיעל אויף איהר גערעכענט. ניין עס קען ניט זיין! עס דאַרף ניט זיין!

— פון וואָס איז דיין מוטער געש טאָרבען? האָט ער וויייטער געפרעגט און וואָס האָט דער דאָקטאָר געזאָגט?

— מיר האָבען קיין דאָקטאָר מיר האָבען קיין געלד איהם צו בעצאָהלען האָט קאַרל שרעקענדיג געענטפערט און איך וויים ניט פון וואָס דיא מאַמאַ איז געש־טאָרבען זיא איז מיט איין מאָל צו דער ער וויא טויידט געפאַלען און זיא ריהרט זיך ניט מעהר זיא הערט אַז'ן ניט מעהר.

— צייג מיר דיין מוטער איך וויל זיא זעהען.

(פאָרזעצונג פאָלקט)

ליעבע, האַס אוּן אַראַנצע

אַן אינטער־עסאַנטער און שפּאַנענדער ראָמאַן

בעאַרבייט פון ל־ק־ד.

(16־טע פאָרזעצונג)

— ברענגסט אונז ברויט? האָט דאָס אינגעל שטיה נעפרעגט, מיר האָבען דעם גאַנצען טאָג ניט געגעסען, ס'הונגערט מיר זעהר, און מאַריאַ וויינט אויף, זיא וויל אויף עסען!

דיא בלאַסע פרוי איז וויא פון אַ דו נער געטראָפען געבליקען אינבעוועגליך שטעהן.

— מיין קאַרל! איך האָב דאָך אייך איבערגעלאָזען געלד איהר זאָלט זיך וואָס קויפען?

דאָס אינגעל האָט דעם קאָפּ אַראָפּ־געלאָ־זען:

— דער פאָטער איז פון שענק גע־קומען און ער האָט אונז אַזוי לאַנג גע־שלאָגען, ביז מיר האָבען איהם דאָס געלד געמוזט אויסגעגעבען, און ער איז ווידער אין שענק אויסגעגאַנגען, און מיר האָ־בען דעם גאַנצען טאָג אויף דיר געוואַרט, אָך עס הונגערט אונז שרעקליך!

וויינענדיג איז זי צו דעם אינגעל צוגעלאָפען און האָט איהם מיט איהרע הענד אַרומגענומען, דאָס אינגעל האָט זיך אבער פון איהרע אומארמונגען לויס געמאַכט און האָט איהר מיט זעלמענע ליעבע אנגעקוקט.

— וואָס איז דיר קאַרל, האָט זיא ערשראָקען געפרעגט, וואָרום קוקסטו מיר אַזוי אָן, דיינע אויגען קוקען אַזוי פינס־טער, דוא פלעגסט דאָך אימער מיט פרייד באַגעגענען, און היינט קוקסטו מיר אָן וויא א פרעמדער?

— דו ביסט אַזוי לאַנג אַוועק גע־ווען אָן מיר האָבען געמוזט הונגערען האָט ער שטילערהייט איהר פאַרגעוואָר־פען.

דיא פרוי איז אויפגעציטערט גע־וואָרען, זיא איז ניט געוואָהנט געווען פון איהר קינד פאַרווירפט צו ווערען, יעצט האָט זיא דאָס צום ערשטען מאָל גע־הערט און עס האָט איהר זעהר געקרענקט וואָס זיא איז צו דעם פאַראַד גענאַנגען.

— מיין קאַרל! איך האָב דאָך אייך איבערגעלאָזען געלד איהר זאָלט זיך וואָס קויפען?

דאָס אינגעל האָט דעם קאָפּ אַראָפּ־געלאָ־זען:

— דער פאָטער איז פון שענק גע־קומען און ער האָט אונז אַזוי לאַנג גע־שלאָגען, ביז מיר האָבען איהם דאָס געלד געמוזט אויסגעגעבען, און ער איז ווידער אין שענק אויסגעגאַנגען, און מיר האָ־בען דעם גאַנצען טאָג אויף דיר געוואַרט, אָך עס הונגערט אונז שרעקליך!

וויינענדיג איז זי צו דעם אינגעל צוגעלאָפען און האָט איהם מיט איהרע הענד אַרומגענומען, דאָס אינגעל האָט זיך אבער פון איהרע אומארמונגען לויס געמאַכט און האָט איהר מיט זעלמענע ליעבע אנגעקוקט.

— וואָס איז דיר קאַרל, האָט זיא ערשראָקען געפרעגט, וואָרום קוקסטו מיר אַזוי אָן, דיינע אויגען קוקען אַזוי פינס־טער, דוא פלעגסט דאָך אימער מיט פרייד באַגעגענען, און היינט קוקסטו מיר אָן וויא א פרעמדער?

— דו ביסט אַזוי לאַנג אַוועק גע־ווען אָן מיר האָבען געמוזט הונגערען האָט ער שטילערהייט איהר פאַרגעוואָר־פען.

דיא פרוי איז אויפגעציטערט גע־וואָרען, זיא איז ניט געוואָהנט געווען פון איהר קינד פאַרווירפט צו ווערען, יעצט האָט זיא דאָס צום ערשטען מאָל גע־הערט און עס האָט איהר זעהר געקרענקט וואָס זיא איז צו דעם פאַראַד גענאַנגען.

— גיב אונז צו עסען, מוטער! האָט דאָס קינד געבעטען דיא קאָפּ אַראָפּ־געלאָ־זען.

דיא פרוי איז וויעדער אויפגעציטערט ציטער געוואָרען זי האָט אָנגעפאַנגען צו זוכן אין דיא קעשענעס, אבער אומזיסט, זיא האָט גאָר ניט געפונען קיין פּענינג, ראַטהלאָז איז זיא געשטאַנען אין מיטען שטוב און האָט אויף זיך דעם טויט גע־בעטן.

— מיין גאָט, מיין גאָט! וואָס קען דער סוף פון דעם זיין, ווען ער ליעגט טאָג און נאַכט אין שענק, דעם לעצטען פּענינג פערטרינקט ער און מיינע קינדער דאַרפען הונגערען, קאַרל! האָט זי וויינ־ענדיג פּלוצלונג אויסגערופען איהרע הענד צו איהם אויסשטרעקענד, ווען איהר וועלט ניט געווען, דוא און מאַריאַ", דאַן — זיא האָט ניט געענדיגט און האָט זיך אָפּגעקעהרט אַן אַ זייט, זיא האָט דאָס קינד ניט געוואָלט זאָגען דאָס דער לעבען איז איהר צו לאַסט, און נאָר איהר ליעבע צו דיא קינדער, האַלט איהר נאָך אויף דער וועלט.

— מיין גאָט וואָרום בין איך גע־גאַנגען? האָט דיא שטיל אַליין צו זיך בערעדט, ווען איך וואָלט געבליבען, וואָלט ער דאָס געלד ניט געהונגערט.

— אבער איך האָב ניט געקענט בליי בען, איך האָב איהם געמוזט זעהען און לעזען אויף זיין געזיכט מיין פראַגע: צו ער וועט זיך נאָך אַן מיר דערמאָהנען, צו ער האָט מיר נאָך איבערהויפּט ניט פער־געסען, און צו זיין הארץ וועט נאָך אַזוי פיעל גוטעס האָבען און פיר מיר מיט מיי נע אַרמע קינדער צו וואַרען?

— נאָר וואָס קומט אַרויס, ער האָט מיר שוין לאַנג פערגעסען איך האָב ניט מיטער פון איהם צו ערוואַרטען ער גע־דיינקט מיט מעהר וואָס איך האָב אמאָל פון זיינטוועגען געליטען.

דיא אונגלוקליכע פרוי זיא האָט אין איהר פערצווייפלונג ניט געזעהען וויא איהר קינד הערט ערעדט וואָרט וואָס זיא האָט צו זיך אַליין גערעדט.

— מוטער האָט קאַדל פינסטער גע־זאָגט דער פאָטער איז לומעדניג פון גאָס זעהר מיין געווען ער האָט אונז זעהר פיעל זאָגען דערצעהלט וועלכע מיר האָבען גאָר ניט געוואָלט גלויבען ער האָט אונז גע־זאָגט, דאָס ער מוז טרינקען, אום צו פערגעסען דיא שאַנדע וואָס דוא האָסט אויף איהם געבראַכט.

מיט אַ פערצווייפעלטען געשריי איז דיא בלייכע פרוי צוריק אָפּגעשפּרונ־גען און באַלד זיך צוריק צוזאַמענגענומען דיא שטאַרק אָנגעלומעדניג איהם פאַרן אַרעם האָט זיא האַסטיג אויסגעשטויסען.

— וואָס האָט דיין פאָטער געזאָגט? דערצעהל מיר אַלעס אַז פון אַלעס וויי סען קאַרל, ביי נאַכט, ווען דוא וועסט מיר ניט זאָגען גאָה אויף פון זיינען א, עס דרעהט מיר דיא קאָפּ, איך ציטער איך זאָל ניט משוגע ווערען.

דערשראָקען איז דאָס קינד צוריק געשפּרונגען, אַזוי ווי שרעקליך האָט ער זיין מיטער נאָך קיין מאָל ניט געזעהען.

— דער פאָטער איז בעטרונקען גע־ווען און ער האָט אַליין ניט געוואוסט וואָס ער רעדט, ער האָט אונז געזאָגט מיר זאָ־לען דיר ניט ליעב האָבען, וויל דוא ביסט שלעכט און דורך דיר איז אונז שלעכט, און צוליעב דיר זיינען מיר אַרעם גע־ווארען, אַלע מענשען ווייכען פון אונז און מיידען אויס אינזער געשעפט, וויל נאָר שאַנדע האָסטו אונז געבראַכט און מיר ברויבען זיך צו שעהמען וואָס דו ביסט אונזער מוטער!

א שרעקליכער געשריי האָט אָפּגע־הילכט איבען צימער, וויא פון א שלאָק גע־טראָפען איז דיא אונגליקליכע צו דער דער ערד געפאַלען און איהר הויבענדיג דוא הענד צום הימעל האָט זיא דורך טרעהרען געזאָגט:

— דוא אַליין, איין גאָט אין הימעל דאָך מוז איך הערען וויא מיין קינד רעדט פון מיין שאַנדע, מיין אייגענער זוהן ווייסט מיר מיין הארץ און וועקט מיר אויף דיא אַלטע וואונדען, און ווער האָט דעם קינד דערצו געבראַכט ווען ניט ער, זיין פאָטער! און האַסטיג האָט זיא זיך צו דעם קינד ווייעדער געוועגדעט און אַט העמלאָן האָט זיא אַרויס גערעדט:

דאָס קינד איז ערשראָקען צוריק גע־שפּרונגען.

וואָרום רעדסט דוא ניט? האָט זיא ווילד אויסגעשריען — „איך וויל אַלעס הערען אַלעס וויסען!"

שרעקענדיג זיך האָט ער דעם קאָפּ אַראָפּגעלאָזען אין קוים וואָס מען האָט גע־הערט האָט ער געשטאַמעלט:

דער פאָטער האָט געזאָגט, דאָס מיר טרינקען, אום אונזער אונגליק צו פאַרגעסען! וואָו ער שטעהט און וואָו ער בעהט וויינט מען מיט דוא פינגער אויף איהם, מען דערצעהלט עפענטליך אין אַלע גאַסען, דאָס מען האָט דיר אמאָל דורך דער שטאַרט מיט בייטשען דורכגעיאָגט!

א געשריי האָט איבערן צימער געק־לונגען און ווי פון א בלייען געטראָפען איז דיא אונגליקליכע צו דער ערד געפאַ־לען — דער שלאָג האָט איהר צו טיעף אין הארצען געטראָפען.

א אונהיימליכע שטילקייט האָט גע־הערשט אין קליינעם צימער מיט ווייט אויפגעריסענע אויגען האָט דאָס קינד גע־קוקט אויף זיין מוטער, וועלכע איז וויא א טויטע פאַר איהם געלעגען, יעצט ערשט האָט אנגעהויבען צו פערשטעהן וויא ער האָט זיין מוטער געטהאָן פיט זיין ריידען.

מיט זיין קינדערשען פערשטאַנד האָט ער ניט בעגריפען דעם פאַטערס וועד טער און ניט וויסענדיג וויא שווער ער וועט דער מוטער טרעפען, האָט ער איהר אַלעס דערצעהלט, און יעצט איז דיא מו־טער פאַר איהם וויא א טויטע געלעגען, דיא האָט זיך ניט גערירט מיט קיין גליעד, קאַלט, דיא הענד צוזאַמענגעדריקט פון שמערץ, דאָס געזיכט געל — דער גאַנ־צער איינזעהען איז געווען שרעקליך.

דאָס האָט האָט איהם פאַרקלעמט, און וויינענדיג האָט זיך דער יונגער אויף דער מוטער געוואָרפען, פון זיין קול איז דיא קליינע אויף נעקומען צוליעפען פון דעם צווייטען צימער, און דערזעהענדיג די מוטער ליעגענדיג איז זיא ערשראָקען צוריקגעשפּרונגען אבער באַלד האָט דאָס קליינע קינד נאָכגעטאָהן איהר עלטערן ברודער, ווען האָט אויפ'ן קול אויסגעבראָ כען אין א געוויין.

— „מוטער!" האָט דיא קליינע גע־קלאָגט, גיב אונז וואָס צו עסען מיך הונ־גערן גאַנצע טאָג!

דיא מוטער האָט אבער דעם יאָמער געשריי פון איהרע קינדער ניט געהערט, אַן אהנטאַמבט איז איהר בעפאַלען און האָט איהר געהאַלטען געשיצט זי זאָל ניט הערען דעם הונגער יאָמער פון איהר קליין קינד.

— מוטער מיין ליעבע גוטע מוטער האָט דער אינגעל געפאַלאָגט, קוק מיר דאָך אַן איך בין דיר דאָך אַזוי גוט איך וועל דיר מעהר ניט קרייגען מיט דעם פאַ־טערס רייד איך וועל דיר וויייטער נאָך בעסער זיין איך וועל דיר נאָך מעהר ליעב האָבען.

אבער אומזיסט איז געווען זיין בע־טען זיא האָט איהם ניט געהערט זיין קלאָ־גען און וויינען האָבען דיא מוטער ניט געקענט אויפוועקען.

פּלוצלונג אין מיטען דאָס וויינען און קלאָגען פון דיא ביידע קינדער האָט דאָס הויז־גלעקיין געפאַלען.

ציטערענדיג איז קאַרל אויפגעשפּרונגען און איז אין א ווינקעל אַנטלאָפען.

— קום מאַריאַ קום האָט ער צי־טערענדיג געזאָגט דאָס איז דער פאָטער! ער איז געוויס וויעדער בעטרונקען און וויל וויעדער בעטרונקען און ווען מיר האָבען קיין געלד ניט וועט ער אונז שלאָגען. אבער זעה נאָר שוין וויעדער הער גע־קלינגען? אַלוה דאָס קען דאָך דער פאָטער ניט זיין איך מוז דיא טהיר עפענען און זע הען ווער דאָרט איז.

ווען דיא טהיר האָט זיך געעפענט איז ער אָפּגעשפּרונגען פאַר איהם איז א פרעמדער הערר געשטאַנען און האָט איהם מיט זיינע גרייסע דורכדרינגענדע אויגען אנגעקוקט.

— איך האָב געוואָלט טאַבאַק קויפ־פען האָט דער פרעמדער געזאָגט און זע הענדיג דאָס עלענד און דאָס אַרעמקייט פון הויז איז ער ניט וויילענדיג בלייבן גע־וואָרען און איז אויפ'ן שוועל געבליבען שטעהן.

— רוף דעם פאָטער אַרער דער מוטער אום זיי זאָלען מיר דעם טאַבאַק צייגען.

דאָס יונגעל איז אבער געבליבען שטעהן און האָט זיך מיט קיין געליעך גע־ריהרט ער האָט איהם נאָר מיט אַפּענע אויגען אנגעקוקט.

— וואָרום רופסט דוא ניט דיינע עלט